

ГРАЃАНСКИ МАНИФЕСТ

СКОПЈЕ, ФЕВРУАРИ 2020 ГОДИНА

Тргувајќи од научените лекции од предходните генерации,

Верни на македонската кауза и историскиот завет за независна, демократска држава,

Имајќи ја за врвна цел слободата и благосостојбата на граѓаните,

Водени од желбата за живот во општество на мир и напредок,

Почитувајќи ги и бранејќи ги човечкото достоинство и човековите права,

Стремејќи се кон исполнување на трајната определба на граѓаните да бидеме дел од Европското семејство,

Ние, граѓаните на македонската Република, свесни дека политичките елити, од сите политички бои, се компромитирани, а транзицијата сèуште секаде присутна, се договоривме дека е време за ново општество, за нови лица, за нова енергија, за нова платформа, преку која го истакнуваме нашиот

ГРАЃАНСКИ МАНИФЕСТ

за европеизација на македонската држава и општество

Граѓанската платформа Македонски концепт во своето работење и дејствување секогаш ќе го има на прво место интересот на граѓаните на Републиката. Тоа е платформа којашто обединува, којашто не прави разлики на нашите етнички, религиозни или политички идентитети. Меѓутоа, исто така, не прави компромис со криминалот и корупцијата и со транзициските профитери. Тоа е свежа платформа за нова, поинаква, за нормална Македонија. Програмите и проектите коишто ќе ги понудиме ќе се потпираат на следните столбови:

I. Нормална држава

Сакаме да живееме нормално. Секој граѓанин има право на нормален живот. Провирираме нормалност, затоа што токму тоа најмногу ѝ недостасува на нашата

држава. Нормална држава е онаа држава, која власта ја има во свои раце. Во рацете на институциите. Држава во која не владее мафијата. Во нормална држава, институциите располагаат со вистински институционален капацитет да ги спознаваат и да ги решаваат проблемите на граѓаните. Тоа е држава, создадена со причина. А, причината е да им служи и да ги задоволува потребите на граѓаните. Македонските граѓани, од своја страна, имаат скромни потреби. Доволно е да можеме нормално да се родиме и нормално да го завршиме својот живот. Да можеме нормално да формираме и да си го прехраниме своето семејство. Да можеме нормално да си ги школуваме децата. Да можеме нормално да се лекуваме. Да можеме нормално да правиме бизнис. Да можеме нормално да одмориме. Да можеме нормално да се движиме на улица. Да можеме нормално да паркираме кола. Да можеме нормално да ги избираме своите пријатели. Сетоа тоа нормално да го правиме по сопствен избор и по свое убедување, без притисок од трети лица, од политички партии или од други форми на здружување. Нормалноста не е во колизија со законитоста и државниот систем. Напротив, нормалноста на животот ја

истакнуваме и ја вбројуваме во основните човекови права и слободи.

Нашата земја е погодена од „белата чума“. Тоа е така, зашто нема нормалност. Не е причината во парите. Причината е да се најде место за нормален живот. Место каде секој си ја гледа својата работа. Место каде човек на човека гледа да му помогне, ако се може. Место каде не царуваат омразата и бесот. Место каде царува разумот. Место каде каде нормално се живее.

Можеме ли нормално? Секако дека можеме. Само треба да сакаме. Немаме оправдување. Решението е во нас. Се од нас зависи. И само од нас. Доволно живееме под колективен стрес. Во време на социјална, економска несигурност. Во време кога „бандитизмот“ владее насекаде околу нас. Тука нема простор за кауза, за високи цели. Тука се „размислува само со стомакот“. Тоа целосно го разбираме. Но зошто не се обидеме поинаку? Да биде подобро? Ако се обидеме, може да биде подобро!

Тука потфрли и државата. Нејзина задача е да обезбеди таков статус на поединецот. Токму затоа тој поединец плаќа данок на таа држава. Државата е должна да обезбеди услови за нормалноста. Тука ја гледаме и нашата шанса нешто да промениме. Преку управување со државата, да ги промениме постојните социо – економски услови, коишто продуцираат ненормалност, а да отвориме пат за нормалноста. Младите да ја гледаат истата шанса за успех, како во развиениот цивилизиран свет. Ќе повториме, државата да си ја земе власта во свои

раце. Токму на тоа мислиме. Улогата на државата е да ја осигура нормалноста.

Во моментот постојат конкурентни политички понуди. Дали е тоа прав пат кон обнова или обнова за прав пат, ние ги поздравуваме и очекуваме да покажат решенија. Но нашата визија, нашата понуда, ќе повторам нашата „религија“, е нормалноста! Македонскиот концепт се бори за нормалноста! За промена на свеста! За почеток, доволно е да престанеме ненормалноста да ја прифаќаеме за нормалност и да започнеме да се бориме, да тежнееме кон нормалност. Нашата прва понуда е токму тоа, нормалноста. За нормална држава!

II. Фер општество

Да се живее нормално е фер. Фер шанса за секого. Никогаш нема да биде совршено. Не постои вечна и совршена правда. Не постои совршен систем или совршена држава. Ниту, пак, совршено општество. Но, може да биде фер, фер систем, фер држава, фер општество, во кои се живее нормално! Тоа е нашиот императив!

Историското наследство ни овозможи да стекнеме научени лекции, а историските грешки веќе никогаш да не ги повторуваме. Ние, граѓаните, си должиме меѓусебна доверба и почитување. Солидарноста помеѓу сите нас е нашата врвна вредност. Сèуште несозреани да ги осознаеме и практикуваме идеолошките разлики, се

определивме за деидеологизација на нашата држава и општество, како главен предуслов за деполаризација и смирување на сите тензии и поделби помеѓу сите нас, по сите основи. Денес во Македонија живеат внуците на сите „идеолошки непријатели“ од нашето поблиско или подалечно минато. Задачата на граѓанската платформа Македонски концепт е сите нив да ги обединиме и сите заедно да се чувствуваме свои на своето во нашата Татковина. Каменот си тежи на своето место. Деидеологизација на општеството и објективизација на историското минато, се шанса да постигнеме нормален живот и вистинска држава во иднината. Нашиот идентитет е нашата држава. Модерната македонска нација е политичка заедница на сите граѓани на македонската држава, при што секој од нив поединечно, како индивидуи, но и како дел од своите примарни етнички заедници, ќе учествуваат и ќе дадат сèстран придонес во нејзиното устројување како компактен политички организам. Процесот на градење на граѓанската нација треба да се одвива паралелно со процесот на објективизација на историјата. Тоа исклучиво само како внатрешен процес во нашата држава, без какво било надворешно влијание. Државниот патриотизам целосно го истиснува националниот сепаратизам, зашто државноста е сè што имаме и сите сме чеда на Македонија. Една е Македонија, една за сите нас кои живееме во неа. Само на ваков начин, максимата „Македонија на Македонците“ ја добива својата смисла и полнота. Тука сите сме подеднакво Македонци, без

разлика на етнос, вера или политичко убедување. Сите религии се нераскинлив дел од историското и културно наследство на Македонија. Секоја држава има период на созревање. Македонија исто така созрева. Подоброто општество е можно само преку соочување со вистината. Да ја превземеме одговорноста во свои раце, да создадеме ново, подобро општество. Да создадеме фер општество.

III. Европеизација

Деидеологизацијата на општеството е нужност, од причина што не сме созрени да ги спознаеме и вистински да ги практикуваме „идеологиите“ при нашето политичко определување. Во услови на созревање, на преден план ја истакнуваме потребата за создавање на нормална, вистинска држава. Шанса за таква македонска држава имаме како никогаш до сега во минатото, а тоа е шансата за наша полна интеграција во Европската Унија. Процесот којшто го спознаваме како европеизација, е нашата единствена идеологија. Нашата заложба е следните две децении европеизацијата на државата и општеството да биде единствената идеологија околу која сите ние ќе се обединиме и со која сите ние ќе се идентификуваме. Европеизацијата е единствената идеолошка определба на Македонски концепт. По завршување на процесот на европеизација, доволно ќе созрееме и како нација и како општество, за да ги спознаеме идеологиите на вистински

начин. Да живееме во согласност со нашите убедувања. Затоа чекор по чекор. Првиот чекор е европеизација.

Ние сме природен дел од европското семејство. Интеграцијата во Европската Унија е врвен приоритет на македонските граѓани, при утврдувањето на политиките и носењето на одлуките во иднина. Ние, македонските граѓани, преку конзистентни реформи кон усогласување со европските стандарди, ќе се стремиме да ја доведеме државава до што е можно поголема подготвеност за прием во ЕУ. Свесни за дополнителната отежнатост на овие процеси, се заложуваме дека ќе градиме добри односи со сите европски држави, а особено внимание ќе посветиме на градење на добри односи со соседните држави. Неприфатливи се политиките на изолација, без разлика дали доаѓа од внатре или од надвор. Потпирајќи се на своите принципи, ние, македонските граѓани, ги прифаќаме сите различности на државите и народите во ЕУ и во НАТО и бараме да бидеме дел од нив, вклучувајќи го нашиот современ македонски идентитет, како единствен и различен од другите со сите свои карактеристики. Вклучувањето во ЕУ е долготраен процес којшто бара вистинска посветеност, поради што ќе го вложиме сиот свој капацитет во што е можно побрзо и поквалитетно исполнување на критериумите за членство.

IV. Нова генерација

Времето поминува, работите се менуваат. Време е за нова генерација на политичари. Моменталните елити се целосно компромитирани. Ние не сме дел од нив. Не сме сите исти! Само вистинска, длабока промена во општеството, промена на политичкиот систем, може да донесе трајни вредности и напредок за сите нас во нашата Република.

Согласно уставната определба, државата да се развива како парламентарна демократија, потребно е политичките субјекти, чинители на тој парламентаризам, неопходно да бидат поставени структурно и функционално како демократски организации, а со цел да се гарантира демократскиот карактер на државата. Во услови кога се структурно недемократски поставени, не можат да бидат чинители на прогресивните процеси во едно демократско општеството, без оглед на програмските документи и реторичките заложби и без оглед дали се наоѓаат на власт или во опозиција. Процесот на реформирање на политичкиот систем во земјава, во насока на негова демократизација и модернизација, треба да се темели на принцип на слобода на говор и мисла, принцип на рамноправност, принцип на непосреден избор, принцип на тајност во одлучувањето, принцип на неспоивост на функции, принцип на индивидуална одговорност, принцип на личен интегритет и квалитет, принцип на солидарност и слично. Имплементацијата на наведените принципи ќе има

позитивен ефект во повеќе насоки. Политичките субјекти ќе имаат полн легитимитет и легалитет да одлучуваат, одлуките ќе имаат поголема тежина и значење, затоа што ќе бидат донесени преку отворена дебата, базирана на слободно размислување и слично. Реформите ќе предизвикаат процес на промоција на нова генерација на политичари, процес којшто ќе дозволи да се истакне квалитетот кај поединците, а не „гордо наведнатата глава“.

V. Одговорно управување

Нашата татковина е земја на мирољубиви и достоинствени граѓани. Нејзиното уставно уредување, како парламентарна демократија, е соодветно за модерните демократски земји во кои политичарите, коишто добиваат доверба од граѓаните, треба да им служат на граѓаните и да работат посветено во нивен интерес. Македонски концепт ќе го надмине „владеењето“ и „власта“, кои како поими носат одредена тежина, па политичарите кои се „власт“ или „владаат“ многу често под овие поими подразбираат и применуваат дискреционо одлучување, па дури и автократија, водејќи се од лични интереси, а не од интересите на сите граѓани. Македонски концепт ќе бара и ќе добива поддршка од граѓаните да работи во нивна служба, а не „да биде власт“ и „да владее“. Никој никого не може да „владее“, ниту над неког да „воспоставува власт“. Сите сме еднакви пред

Бога и пред законите, а да се служи на државата во полза на граѓаните е најголема чест, а не лукративна привилегија. Одговорното управување, најнапред, бара реално согледување на вистинските потреби на граѓаните, за потоа да се стави нивниот интерес на прво место и да се реализираат политики и мерки за надминување на проблемите и предизвиците. Одговорното управување подразбира и носење на тешки одлуки, кои понекогаш може да се одразат на популарноста или рејтингот на политичарот, но долгорочно да значат подобрување на животот на граѓаните. Човечкиот потенцијал со кој располага и кој ќе го понуди Македонски концепт, ќе бидат доблесни лица, подготвени да носат сериозни реформи и да се дистанцираат од популизмот, а наместо тоа, да работат на суштински промени за нормален живот за сите.

VI. Слободен човек

Човекот се раѓа слободен и така треба да живее. Личната слобода е императив на Македонски концепт за која ќе се залага безусловно. Веруваме дека државата има единствена улога да создаде услови кои ќе овозможат на индивидуата да го реализира целиот свој потенцијал. Државата во никој случај не смее ниту да се интересира, ниту да се меша во животот и личната слобода на граѓаните. Македонски концепт ревносно ќе се бори за личната слобода, што подразбира целосна

слобода на критичката мисла и говор, слобода на медиумите, слобода на изразувањето на секој граѓанин. Граѓаните треба да живеат ослободени и неоптоварени од дневна политика, без да им бидат наметнати какви било и чии било ставови. Одговорното и храбро лидерство означува изложување на политиките и решенијата на критика, наспроти убедување дека нашето решение е безусловно најдоброто. Идеалите и целите коишто се стремиме се заеднички интерес на сите граѓани на Републиката, а во градењето на држава и општество какви што посакуваме, неопходна е вклученост на сите. За нас тоа е обврска. Отворени за сите, ќе дејствуваме за надминување на секоја разлика и ќе напредуваме сплотени. Во една таква средина, ќе бидеме водени од еден систем на меритократија, во кој сите заедно ќе бидеме одговорни за нашиот напредок, а секој чекор напред, сам по себе, ќе биде заедничка награда за постигнатото.

VII. Култура на законитост

Владеење на правото, како императив во демократска држава, подразбира многу повеќе отколку почитување на законите. Тоа значи и развиена свесност за потребата од општество во коешто ќе се почитуваат и ќе се спроведуваат закони, но пред сè закони коишто ќе бидат праведни и правични, а нивното спроведување ќе биде ефикасно и неселективно. Креирање на еден таков

систем бара слободно, независно и ефикасно судство и институции за спроведување на закони кои ќе имаат врвен интегритет на сите нивоа. Нам, на македонските граѓани, потребно ни е возобновување на судството и негова целосна независност, преку демократски и транспарентни процеси. Уставниот поредок мора да биде почитуван и врз него да се гради систем, којшто ќе значи еднаквост на сите граѓани пред законите и ќе гарантира фер постапки пред судовите. Иднината е во зголемување на капацитетите на судовите, како во буџетска смисла, така и во човечки потенцијал и приоритетно инвестирање во едукација и специјализација на судиите и судските работници, воведување на современите технологии, кратење и рационализација на постапките со ниски трошоци за граѓаните, висока извесност за исходот од можна постапка и слично. Тоа ќе овозможи пристап до правда за сите граѓани, без дискриминација по ниту еден основ.

VIII. Политички дијалог

Политичките чинители се оние кои изворно добиваат легитимитет да бидат претставници на сите граѓани. Нивната шареноликост и различности ги рефлектираат различните определби и ставови на граѓаните, што е суштина на демократијата. Собранието, како репрезентативен орган на граѓаните, е воедно и највисокиот форум во којшто треба да се разменуваат

мислења и заеднички да се работи, за да се оправда довербата од граѓаните. Заедничка одговорност на сите политички партии и други чинители во општеството, како што се граѓанските организации, е да има отворен дијалог во којшто ќе се разменуваат мислења и ќе се одвива натпревар за тоа што е најдобро за граѓаните. Граѓанските кандидати за пратеници, доколку бидат избрани, ќе бидат доверлив партнер и конструктивна сила со висок капацитет, без разлика дали се во позиција или во опозиција. Наместо неаргументирано опонирање, веруваме дека сите заедно треба да градиме дијалог и дискусија. Човечкиот потенцијал со којшто располагаме, има огромен капацитет да биде лидер во секој таков форум и со висока одговорност ќе ја преземеме улогата на предводници во несебично учество со конструктивни идеи и решенија за сите граѓани.

IX. Економски развој и претприемништво

Нормалниот живот на граѓаните подразбира и развиена и стабилна економија. Ние сме убедени дека потенцијалот што го има домашната економија, може да се подобри и да се ослободи, преку подобрување на регулативата, што ќе значи намалување на процедурите и постапките, рационализација и професионализација на институциите, коишто ќе бидат сервис на бизнисите и на граѓаните. Нашата цел е промоција на јавното претприемништво, нови иновативни бизниси и нови

технологии, сигурноста на бизнисот, гарантирана од државата, воспоставување на партнерски однос помеѓу државата и приватниот сектор, нов систем за странски инвестиции, безусловна и приоритетна поддршка на малите и средни претпријатија, кои се суштината на домашната економија и значат живот за цели семејства, реформи на институциите кои треба да имаат повеќе корективна и поддржувачка улога, а помалку казнена и слично. Знаеме дека најголеми напори треба да се вложат во развивање на што е можно подобри услови за компаниите да работат слободно и да создаваат повеќе работни места, а државата да обезбеди добри услови за фер натпревар на пазарот преку одговорно трошење на јавните финансии, сеопфатно стратешко планирање, сериозна буџетска контрола и буџетска дисциплина. Сèто ова е насочено кон големата и крајна цел – создавање одржлив економски раст и развој.

Логиката на животот е да се преживее. За да се преживее, потребни се сретства за опстанок. Потребна е социјална сигурност и перспектива за идните генерации. Нашите деца не треба да живеат со стресот на нивните дедовци. Не треба да живеат покрај нивната пензија. Туку треба да си имаат своја перспектива. Недефинираните општествено – економски односи ги прават несигурни. Ненормалноста ја гледаат пред себе. И заминуваат. Нормалноста значи и здрав социо – економски статус на поединецот. Не на колективитетите. Не на партиските врхушки, кои говорат и дејствуваат во името на тие

колективитети. Туку на поединецот, на човекот, на граѓанинот

X. Образование и култура

Најголемиот капитал што може да го има една држава е човечкиот капитал. Македонски концепт постојано ќе вложува во подигање на нивото на образование на сите нивоа. Да ги задржиме младите квалитетно образовани кадри да работат во Република Македонија, а тоа ќе значи дека работат за напредок на Република Македонија. Целта на Македонски концепт е да направи систем на образование кој ќе не направи препознатливи и горди во светот.

Македонски концепт ќе биде заштитник на богатото културно наследство кое е препознатливо и автентично во светот, а воедно и развивање и негување на културата во сите нејзини сегменти.

XI. Здрава нација

Одговорноста на идните генерации да им оставиме подобри услови за живот е преку одбрана на демократијата, на создавање на здрава нација и здрава животна средина. Македонски концепт нема да прави никакви компромиси и отстапки во создавањето на здравствен систем, којшто ќе обезбеди грижа за сите и

здрава животна средина, којашто е предуслов за подобар квалитет на живот. Гледајќи на државата како родител на сите нас, ќе ја потенцираме улогата на зачувување на здравјето на граѓаните од најрана возраст, со систем кој ќе биде ефикасен и модерен. Кон животната средина ќе градиме однос како кон неопходно потребен ресурс, кој треба да се зачува со цел да имаме подобар живот за себе и, истовремено, да придонесеме кон глобалните предизвици во оваа област. Нема да има дилеми за врвните приоритети, како тоа дека секој граѓанин заслужува да дише чист воздух и да јаде здрава храна. Ние одбиваме да се помириме со тоа каков квалитет на живот живеете денес, туку сме насочени кон тоа каков нормален живот, можеме и заслужуваме да живеете.

Сите нации низ светот си имаат свои концепти за иднината!

Редно е ние да си имаме наш, Македонски концепт за нашата иднина!

